

Одговори (на прошли пут постављена питања):

1. Реч организација потиче од **грчке** речи.
2. То је реч **«органон»**.
3. Реч органон значи **оруђе** и представља радну целину која има да служи одређеним циљевима на различитим подручјима друштвене делатности (политичком, економском, хуманитарном, здравственом, образовном, религијском, итд.).
4. Вујаклија објашњава да је то реч **латинског порекла (organisatio)**, што значи устројство или уређење.
5. **Спољашња организација** образовно-васпитног рада у комбинованом одељењу обухвата **све оно што се налази изван сфере директног утицаја наставника** (простор, опрема, наставна средства и технички уређаји, наставни план и програм, законски прописи, школски календар, број ученика у одељењу, уџбеници и приручници).
6. **Све оно што се налази у сфери директног утицаја учитеља** (организација часа, планирање наставних садржаја, припремање за наставу, распоред ученика у учионици, коришћење наставних средстава итд.).
7. Успех наставника у раду са комбинованим одељењем условљен је **јединством унутрашње и спољашње димензије организације**, јер се ове димензије међусобно условљавају и преплићу.

(Упоредите ваше одговоре с овима и ако је потребно извршите корекцију).

НАСТАВНИ ПРОГРАМ

Најважнији документи на којима се заснива организација образовно-васпитног рада у основној школи су Опште основе школског програма, односно **наставни план и програм**.

У наведеним документима нема посебних упутстава за рад у комбинованом одељењу, што значи да се исти принципи рада примењују у свим школама под истим условима. Поставља се питање да ли је у оквирима поменутих докумената могуће наћи решења за ефикаснију и рационалнију организацију рада у комбинованом одељењу. Примењујући **принцип флексибилности**, учитељ може у извесној мери да одступи од прописаног плана и програма.

Планирање

Планирање рада у комбинованом одељењу представља кључ успеха рационалног рада учитеља. Међутим, планирање рада у комбинованом одељењу мора уважавати опште дидактичке захтеве који важе у чистом одељењу и посебне дидактичко-методичке захтеве у комбинованом одељењу.

Опште основе школског програма пружају велике могућности школама, које могу бирати да ли ће наставу организовати као класичну предметну или кроз интегративне теме. Учитељи који раде у комбинованом одељењу рад могу случајевима када наставу организују као класичну, а планирати тако што ће користити вертикалну интеграцију у случајевима када наставу организују као класичну, а хоризонталну интеграцију у случајевима када се одреде за наставу по интегративним темама.

Вертикална интеграција

Вертикална интеграција омогућава повезивање сличних садржаја **у различитим разредима**. При томе сваки наставни предмет и сваки разред задржава своју посебност. Учитељ је у обавези да задатке прилагоди сваком разреду, а у оквиру истог разреда је пожељна даља индивидуализација у зависности од нивоа способности конкретног ученика.

У прилог вертикалне интеграције иду и следећи елементи:

- програми већине предмета од I до IV разреда конципирани су по концентричним круговима,
- интелигентнији ученици млађих разреда често надмашују старије,
- код ученика млађих разреда наглашена је жеља за бржим напредовањем,
- повећава се ангажовање учитеља у директном раду и
- омогућено је рационалније коришћење наставних средстава.

Хоризонтална интеграција

Хоризонтална интеграција циљева, исхода и садржаја различитих предмета **у истом разреду** омогућава рационалнији приступ планирању наставних садржаја. Овакав приступ омогућен је Општим и посебним основама школског програма. Учитељима се предлаже да у планирању користе интегративне теме различитог нивоа општости.

Хоризонтална интеграција омогућава **повезивање различитих предмета** на границама на којима се додирују, обезбеђује међусобни трансфер и ублажава последице строго предметне наставе. Планирањем садржаја уз уважавање могућности за хоризонталну интеграцију, омогућава се економичнија организација наставних часова и **да ученици не доживљавају свет и појаве у њему по наставним предметима, већ у његовој целовитости**.

Поред тога, садржаји интегрисани на овакав начин доприносе развоју мишљења и обрнуто, развијање мишљења омогућава интеграцију на квалитетно вишем нивоу.

